

VRIJKOPEN VAN JODEN?

ausgeschlossen' had genoemd, 'dass die niederländische Regierung anfangen kann, Leute loszukaufen', en dat hij begin februari wel had aangedrongen op 'bevordering door H.M.'s regering van uitwisseling', maar dat hij daarbij niet had bepleit dat de regering zelf zou overgaan tot het vrijkopen van Joden; trouwens, ook van McClelland en Saly Mayer hebben de Duitsers geen cent ontvangen – die twee hebben geopereerd met een subtiliteit die in het standpunt dat de regering innam, ontbrak. Afgezien daarvan menen wij dat de regering moreel alleen dan gerechtigd was, de hoge belangen van de oorlogvoering te laten prevaleren boven de mogelijkheid, Joodse burgers vrij te kopen, wanneer zij zich voor het overige tot het uiterste had ingespannen en inspande om het lot van die burgers zoveel mogelijk te verzachten, waarbij men dan in de eerste plaats denken kan aan het regelmatig en in voldoende mate verzenden van pakketten. Daartoe is het niet gekomen.

*

Wij komen nu op de Nederlandse arts A. Polak Daniëls terug.

Deze had zich, sinds hij in januari '44 als Joodse vluchteling in Zwitserland was gearriveerd, moeite gegeven daar een hulpcolonne te vormen die, zodra dat mogelijk was, in Oost-Europa bijstand zou gaan bieden aan bevrijde gedeporteerden die, dat was duidelijk, in een deplorabele toestand zouden verkeren. De vorming van die hulpcolonne was een denkbeeld geweest van dr. H. K. Offerhaus, secretaris-generaal van het Nederlandse Rode Kruis – Polak Daniëls had dat denkbeeld eind '42 per brief kunnen voorleggen aan de gezant te Bern, Bosch van Rosenthal, en in deel 8 memoreerden wij al dat hij bij aankomst in Bern tot zijn verontwaardiging moest constateren dat de gezant zijn brief in een lade had opgeborgen en niet tot enige actie was overgegaan.

Polak Daniëls liet het er niet bij zitten. Hij richtte een voorbereidend comité op dat onder voorzitterschap kwam te staan van de Vos van Steenwijk, de Nederlandse gedelegeerde bij het Internationale Rode Kruis, en gaf zich alle moeite om met steun van Joodse hulporganisaties als de *Joint* en ook van de Quakers (McClelland) zijn hulpcolonne te formeren. Ca. honderdvijftig Joodse vluchtelingen uit Nederland gaven er zich als vrijwilliger voor op, de zestig meest geschikt werden uitgekozen en door Polak Daniëls en zijn echtgenote, A. M. Polak Daniëls-Boon Hartsinck, die ook arts was, op hun taak voorbereid. 'Het